

дистанційного моніторингу надзвичайних ситуацій на військових об'єктах підвищеної екологічної небезпеки / Сидоренко В.Л., Азаров І.С. // ІХ Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених та студентів „Екологічна безпека держави”. – 16 квітня 2015 року. – Київ, НАУ, 2015. – Зб. тез доп. – С. 27-28.

11. Азаров І.С. Використання безпілотного літального апарата як засобу дистанційного моніторингу надзвичайних ситуацій / І.С. Азаров, В.Л. Сидоренко, Ю.П. Середа // Безпека життєдіяльності. – 2015. – № 2. – 30 с.

12. Азарова О.В. Концепция национальной системы контроля экологической опасности обстановки на объектах ядерной энергетики / Азарова О.В., Сидоренко В.Л // Ядерні та радіаційні технології. – 2007. – Т. 7, № 1. – С. 5-13.

УДК 351/354

Смірнова О.М.

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

В статті представлено результати проведення концептуалізації державного регулювання психологічного захисту населення в межах науки державного управління. Проаналізовано важливість вибору аксіоматики та розглянуто вплив мови опису на формування пояснювальної моделі досліджуваного процесу.

Ключові слова: державне регулювання, психологічний захист населення, цивільний захист, концептуалізація, аксіоматика.

Постановка проблеми. Дослідження сутності державного регулювання психологічного захисту населення ґрунтується на розумінні його змістовного наповнення, механізмах пізнання та мові опису. Аналіз спеціальної та наукової літератури за напрямками: державне регулювання, регулювання у сфері психологічної безпеки, психологічний захист населення, державне управління процесами психологічної безпеки населення, психологія у сфері цивільного захисту та іншими синонімічними висловлюваннями показав, що науковці та практики акцентують увагу, в більшості, на регулюванні, як на інструменті державного втручання в економічні процеси. Питання державного регулювання у неприбуткових сферах та сферах, пов'язаних із захистом і державною безпекою, розкриті поодинокі та поверхнево. Наукові розвідки вчених-психологів, в більшості, зосереджені на функціональних аспектах психологічної діяльності. Дослідження особливостей негативних психічних станів та реакцій серед населення в умовах надзвичайних ситуацій, розкриття можливостей формування індивідуально-психологічних навичок для роботи в складних умовах підвищеної невизначеності є дуже важливими для діяльності у сфері цивільного захисту, але організаційно-правові питання, що є не менш суттєвими, досі не отримали належного наукового опрацювання. Враховуючи позиції чинного українського законодавства, а саме положення Кодексу цивільного захисту України [1], особливий інтерес викликають питання регулюючого впливу з боку держави на діяльність психологічних підрозділів, що виконують функції цивільного захисту. Наразі, вказані питання досліджені недостатньо, у зв'язку з чим актуального та практичного значення набуває представлена спроба концептуалізації державного регулювання психологічного захисту населення.

Аналіз останніх досліджень. Специфічні аспекти державного управління у сфері цивільного захисту досліджують такі українські науковці, як С. Андреев, П. Волянський, Л. Жукова, Г. Іщенко, Н. Клименко, Р. Приходько, А. Терент'єва, В. Тищенко, О. Труш, І. Шпильовий та інші. Проте, в наукових розвідках вказаних науковців проблемні питання психологічного захисту населення розглянуті не були.

Недостатньо дослідженими залишилися та потребують подальшого наукового опрацювання питання епістемологічної рефлексії організаційно-правових аспектів психологічного захисту населення та його врегулювання на державному рівні. Враховуючи відсутність комплексних досліджень теоретичних засад державного регулювання психологічного захисту населення, у спробі його концептуалізації, ми цікавилися, в першу чергу, матеріалами наукових розвідок, статей, інтернет-видань та користувалися нормативно-правовою базою України.

Постановка завдання. Основною метою даної статті є проведення концептуалізації державного регулювання психологічного захисту населення в межах науки державного управління.

Виклад основного матеріалу. Державне управління, як галузь науки в Україні, заснована в 1997 році. Розгорнення прикладної дисципліни у теоретичну науку було обумовлене потребою реалізації інтегруючої функції, а саме узагальнення наукової картини державного управління та таких галузей як: економічна, соціальна, політична, гуманітарна, правова та інші [2 с. 379]. Наукові розвідки науки державного управління спрямовані на вивчення, розробку та систематизацію об'єктивних знань з державного управління та прагнуть збудувати раціональні теоретичні та практичні засади необхідні для розв'язання проблем, що виникають у відповідній галузі або сфері державного управління.

Зважаючи на „молодість” цієї науки цілком виправдано, що серед науковців, які досліджували та досліджують питання пізнання законів, закономірностей та тенденцій розвитку державного управління є багато представників інших галузей науки. Набутий досвід, сформована відповідною освітою модель мислення, засвоєні механізми пізнання мають вплив на „ідентифікацію” категорій концептуальної схеми науки, а, отже, на сприйняття її предметного наповнення. Так, наприклад, аналізуючи склад редакційної колегії енциклопедичних видань Національної академії державного управління при Президентові України [3], можна відзначити, що серед 36 її членів лише 13 є докторами або кандидатами наук з державного управління. А серед зазначених докторів наук, кандидатами наук з державного управління були лише двоє (В.Д. Бакуменко, С.А. Чукут). З економічних наук прийшли три теперішніх доктора (Ю.В. Ковбасюк, О.Ю. Лебединська, І.В. Розпутенко), з технічних теж три (В.Б. Дзюндзюк, С.М. Сergyгін, Г.П. Ситник) і один (І.А. Грицяк) здобув ступінь кандидата юридичних наук. Звісно, що такий поверхневий аналіз наукового складу укладачів енциклопедичних джерел є досить умовним та не претендує на загальні висновки щодо впливу на предметне наповнення всієї науки державного управління, однак, наявність серед укладачів фахових енциклопедичних видань [3] докторів та кандидатів економічних наук (5 членів редакційної колегії); історичних наук (4 члени); політичних, філософських, педагогічних наук (по 3 особи відповідно); соціологічних, юридичних, фізико-математичних, технічних та медичних наук (по одній особі) вказує, з одного боку, на успішну реалізацію інтегруючої функції сучасною наукою державного управління, а з іншого – на еkleктичну природу аксіоматичного ядра цієї науки.

Під аксіоматичним ядром науки ми розуміємо базові положення, поняття та

закони науки, що визнані (відповідною науковою спільнотою) апріорі правильними та приймаються без необхідності їх доведення. Саме взаємозв'язок елементів предметного поля з елементами аксіоматичного ядра утворює пояснювальну модель науки, саме вона виступає центральним елементом когнітивного стилю будь-якої наукової галузі [4].

Під предметним полем, або предметною сферою науки державного управління, незважаючи на те, що в науковій літературі не існує єдиного розуміння, що є предметною сферою не тільки цієї науки, але й науки управління взагалі [5], ми будемо розуміти множину всіх предметів, властивості яких і відносини між якими розглядаються в епістемології науки державного управління [6].

Таким чином, предметне наповнення та аксіоматичне ядро науки державного управління формувалися під впливом наукових поглядів та наукових інтересів її засновників, які, в більшості, здобули освіту в інших галузях науки. Отже, зазнаючи подекуди епістемологічної експансії, а подекуди навіть інтервенції, були сформовані концепти першого порядку (базові поняття) та концепти другого порядку (більш складні поняття, що потребують додаткової дефініції), концептуальна мова та категорії концептуальної схеми науки державного управління.

Досліджуване нами поняття „державне регулювання психологічного захисту населення” є концептом другого порядку, що ґрунтується на такому базовому концепті науки державного управління як „державне регулювання”. Попри наявність постійної дискусії щодо тотожності, порівнювання або чіткого змістовного наповнення понять „державне управління” та „державне регулювання” в нашому дослідженні принциповим є вивчення саме регулюючого впливу з боку держави, а отже – поняття „державне регулювання”. Незважаючи на існування в наукових джерелах прикладів, коли регулювання то зводять до рівня одного з методів управління, а в інших випадках регулювання стає рівноправним учасником специфічних соціальних процесів діяльності органів державної влади на рівні з управлінням, нами обрано таке визначення терміну „державне регулювання”: спонукально-практична діяльність регуляторного характеру, спрямована на досягнення чітко визначених цілей загальнодержавного значення.

Вивчаючи термінологічну парадигму сучасної науки державного управління, концепт „державне регулювання психологічного захисту населення”, ми розуміємо як регулюючий вплив держави, що визначає, упорядковує та контролює психологічну діяльність підрозділів цивільного захисту з метою зменшення та нейтралізації негативних психічних станів і реакцій серед населення у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Утворення цього концепту другого порядку базується на основних теоретичних засадах науки державного управління враховуючи специфіку сфери цивільного захисту та особливості діяльності підрозділів, що виконують функції психологічного захисту населення. Акцентуалізація сфери цивільного захисту в змістовному наповненні наведеного поняття обумовлена положеннями Кодексу цивільного захисту України, який наразі є єдиним документом в українському законодавстві, що регламентує психологічний захист населення як іманентну складову цивільного захисту.

Набуваючи онтологічного статусу поняття стають реальними та отримують здатність пояснювати сутність досліджуваних об'єктів. Різні теоретичні конструкції втілені в різних дослідницьких концептуалізаціях, а в подальшому в інтерпретаціях отриманих результатів утворюють власну пояснювальну модель, що конструє концептуальну схему наповнюючи її концептами, формує власну теоретичну мову

опису об'єктів пізнання та систему їх розпізнавання.

Зважаючи на цільове призначення та специфіку питань державного регулювання психологічного захисту населення основні його положення використовують особи, що задіяні у сфері цивільного захисту, а серед них переважна більшість має технічну освіту (виконавці заходів щодо попередження та подолання наслідків надзвичайних ситуацій), медичну (задіяні в заходах з надання медичної допомоги), економічну (робота з питаннями фінансування, грошового забезпечення, інших економічних розрахунків), військову (виконання функцій колишніх військ цивільної оборони), юридичну (питання нормативно-правового забезпечення), психологічну освіту (заходи психологічного забезпечення працівників та захисту населення), освіту з державного управління (питання адміністрування, державного управління та регулювання) та інші. Освіта формує відповідну модель мислення, впливає на механізми сприйняття та пізнання світу, що обумовлені відповідною концептуальною мовою, тобто здатністю пояснювати явища, предмети, дії. Саме концептуальна пояснювальна модель (модель мислення) впливає на прийняття тих або інших рішень.

Так, технічні науки, вивчаючи закономірності розвитку техніки та визначаючи способи найкращого її використання, формують модель мислення, що заснована на механістичному світогляді. Така концептуальна модель мислення розуміє взаємодію та процеси регулювання виключно як елементи системи „людина-машина”. Механістичний світогляд використовує базові концепти: „механізм”, „функція”, „алгоритм”, „структура”, „схема” тощо. Технічні науки вимагають верифікації результатів дослідження та передбачають можливість відтворення необхідних умов в науковому експерименті. Такий спосіб концептуалізації дозволяє розглядати систему державного регулювання як складний механізм, в якому кожний елемент повинен виконувати визначену функцію, а загальний результат має відповідати очікуваній нормі. Питання психологічного захисту та взагалі психологічні аспекти будь-якої діяльності представниками технічних наук, в більшості, сприймаються як другорядні та несуттєві.

Медичні науки, об'єднані метою розпізнавання, лікування та попередження хвороб, збереження та зміцнення здоров'я і працездатності людей, подовження людського життя, формують власну модель мислення. Психологічний захист населення, а, отже, і процеси з його регулювання, сприймаються як складова процесу забезпечення охорони здоров'я. Така модель мислення ґрунтується на поняттях: „здоров'я”, „надання допомоги”, „психічні стани”, „реабілітація” тощо. Цей спосіб концептуалізації сприяє розумінню потреби психологічного захисту населення та детермінує його через необхідність збереження життя та здоров'я людини, що є пріоритетною ціллю державної політики. Особи, які мають медичну освіту, усвідомлюють рятівну багатозначність можливостей взаємодії медичних та психологічних служб в роботі з населенням.

Економічні науки вивчають організацію та управління матеріальним виробництвом, ефективне використання ресурсів, розподіл, обмін і споживання товарів та послуг, вони формують модель мислення, що заснована на економічних законах та застосовує економічний інструментарій для визначення економічних аргументів державного втручання в суспільні процеси. Світогляд, сформований економічними знаннями, ґрунтується на концептах „фінансування”, „надання послуг”, „витрати”, „збитки”, „ціна”, „вартість”, дозволяє визначати економічну доцільність та ефективність заходів, прораховувати переваги стратегій (наприклад,

стратегії попередження виникнення надзвичайної ситуації) та інші економічні аспекти державного регулювання психологічного захисту населення.

Військові науки утворюють систему знань про військову безпеку у сукупності з її взаємопов'язаними елементами. Модель мислення, сформована під впливом військових наук використовує поняття „захист”, „режим функціонування”, „безпека”, „небезпека” та формує уявлення про необхідність захисту (в нашому випадку – необхідність психологічного захисту населення), як гарантування безпеки або перелік дій та заходів з забезпечення цього гарантування. Така концептуалізація дозволяє розглядати цивільний захист як важливу складову державної безпеки, а всю систему регулювання сфери безпеки та захисту – обов'язком та виключною прерогативою держави.

Юридичні науки та сукупність правових знань обумовлюють модель мислення, що сприймає відносини в соціумі через відповідні регулятори – правові норми. Концептуальна мова юридичної науки використовує поняття: „право”, „норма права”, „відповідальність”, „обов'язок”, „нормативно-правовий акт”, „правове поле” тощо. Пояснювальна модель процесів державного регулювання психологічного захисту населення заснована на юридичних знаннях та вимагає створення чітких меж і вимог до відповідної діяльності, що повинні бути визначені та закріплені нормативно-правовими актами. Заходи психологічного захисту населення мають бути регламентовані відповідними нормативними документами, а виконання функцій психологічного захисту населення та його регулювання сприймається як певна частина державної політики у сфері цивільного захисту.

Вплив психології, як науки, що вивчає закономірності виникнення, розвитку та функціонування психіки та психічної діяльності людини або груп людей формує модель концептуального мислення, що детермінує ставлення до психологічного захисту населення як до одного з різновидів роботи психолога. Державне регулювання сприймається лише як визначення переліку завдань, функцій та умов виконання психологічних заходів. Психологія оперує концептами „психолог”, „психологічна допомога”, „психологічна підтримка”, „поведінка”, „когнітивні процеси” тощо. Однак, подекуди така пояснювальна модель зводить розуміння психологічного захисту населення до змісту суто психологічної роботи, увага концентрується на функціональних та методологічних складових, а організаційно-правовим питанням в діяльності психологів увага приділяється мало. Розуміння того, що державне регулювання психологічного захисту населення, що спрямоване на розв'язання адміністративних, організаційних та правових питань в межах всієї країни, дає наука державного управління.

Наука державного управління, вивчаючи теорію процесів управління (адміністрування) в цілісній соціальній системі держави та реалізацію цих процесів органами влади, формує власну модель мислення. Концептуалізація науки державного управління ґрунтується на таких концептах першого порядку, як: „державне управління”, „державне регулювання”, „регулюючий вплив”, „органи влади” тощо. Модель мислення сформована наукою державного управління акцентує увагу на структурі органів влади, їх функціях, упорядкуванні та розподілі організаційних ресурсів (людських, матеріальних, фінансових), застосуванні та використанні можливостей владних інструментів.

Сфери діяльності держави безпосередньо трансформуються у сфери державного управління [2 с. 646]. Специфіка науки державного управління полягає у неможливості напевно передбачити поведінку людей, а, отже, більшість результатів

наукових розвідок емпірично дуже складно верифікуються. Розуміння процесів державного регулювання психологічного захисту населення в межах аксіоматичного ядра науки державного управління дозволяє ставити коректні запитання утворюючи систему розпізнавання об'єкту пізнання. Такими запитаннями можуть бути такі:

- які права, обов'язки та межі відповідальності у психолога, який працює в умовах надзвичайної ситуації?

- які гарантії має населення щодо отримання психологічної допомоги в умовах надзвичайної ситуації?

- який статус мають підрозділи, що виконують функції психологічного захисту населення?

- кому підпорядковуються психологи, виконуючи свою роботу в умовах надзвичайної ситуації?

- яка ієрархія органів управління психологами в сфері цивільного захисту?

- як встановлюється взаємодія між представниками допомагаючи служб та психологами в різних режимах функціонування?

Відповіді на коректно поставлені запитання стають основними напрямками вивчення та розвитку для об'єкту, який досліджується.

Кожна з наведених концептуальних моделей мислення оперує власною мовою опису дозволяючи визначити об'єкт дослідження та зробити його доступним пізнанню. Всі науки, утворюючи власні пояснювальні моделі утворюють аксіоматичне ядро та, власне, предметне поле пізнання. Аналізуючи сумісність мов опису, тобто те, наскільки схожими будуть висновки щодо об'єкту концептуалізації, треба констатувати існування їх неконсистентності. Механізмами пізнання є одні й ті самі когнітивні операції, але кожна модель пізнання, а, відповідно, і мова опису акцентує увагу на власному розумінні пріоритетів, це фактично вибір, який вимагає подальшої прикладної концептуалізації, у вигляді додаткової дефініції окремих категорій, їх подрібнення, вибудовування більш складних концептів – концептів другого порядку. Вибір аксіоматики впливає на систему розпізнавання об'єкту пізнання, фактично відповіді на однакові запитання будуть різними, але по-своєму правильними в кожній концептуальній моделі.

Розглядати факти поза межами конкретного теоретичного контексту – некоректно. Концептуальна модель однієї науки дозволить пояснити одне, а концептуальна модель іншої науки – друге. Справа не в порівнюванні наук та їх категорійно-понятійного апарату і пояснювальних моделей, а в тому, що різні наукові мови по-різному розуміють та обирають об'єкт дослідження. Подекуди, в умовах обмеженості часу, вже сформована модель мислення пристосовується до однієї з концептуальних категорій знайомих з попереднього досвіду та шукає відповідь на проблемне питання, але тільки достатній обсяг часу, сумніви та осмислення дозволяють проводити ідентифікацію правильно і давати відповідь в контексті обраної проблематики. Однак, ці когнітивні процеси потребують значного часу, що викликає відповідні незручності, а втрата зацікавленості у встановленні коректної концептуалізації об'єкту пізнання призводить до поверхневих, хибних рішень щодо нього.

Концептуалізація державного регулювання психологічного захисту населення в межах науки державного управління дозволяє визначити конкретні задачі для наукових досліджень, застосовувати необхідний інструментарій, проводити його апробацію та робити інтерпретацію отриманих результатів.

Задачею наукових досліджень державного регулювання психологічного

захисту населення в межах науки державного управління є пошук оптимальних та раціональних способів і засобів досягнення мети державно-управлінської діяльності, а саме – забезпечення умов для виконання заходів психологічного захисту населення та оцінка наслідків цієї діяльності. Вказана мета передбачає встановлення, впорядкування та контроль загальних правил і норм для психологічної діяльності та гарантування її виконання.

Концептуалізуючи державне регулювання психологічного захисту населення ми опинилися в зоні перетину різних моделей наукового пізнання (галузей знань), що, з одного боку, ускладнює правильний вибір аксіоматики, а з іншого – ставить актуальні питання для наукових досліджень, адже найбільш перспективні та цікаві наукові розвідки мають міждисциплінарний характер. Необхідно відзначити, що наразі в межах науки державного управління поширені такі технічні поняття, як „механізм”, „схема”, „структура”, „алгоритм”, які ніби доволі звичні та зрозумілі, адже наповнюють нашу повсякденність, однак матеріальні образи вже виходять за межі технологічної насиченості та перетворюються на обмеження, які не дозволяють опановувати матеріальну природу соціальної взаємодії поза межами техноцентризму. Напевно це свідчить про те, що ми вже наближаємося до розуміння іншої природи знайомих нам речей та понять. Еклектичність аксіоматичного ядра науки державного управління дозволяє застосовувати всі можливості когнітивних процесів для пізнання та пояснення таких складних процесів, що відбуваються в соціальних системах.

Висновки.

За підсумками спроби концептуалізації державного регулювання психологічного захисту населення в межах науки державного управління можна стверджувати, що досліджуючи факти, що є висловлюваннями про досвід в категоріях концептуальної схеми, принциповим є вибір аксіоматики.

Запропонована авторська концептуалізація дозволить продовжити дослідження питань психологічного захисту населення та його державного регулювання в межах науки державного управління та надавати рекомендації щодо раціонального використання висновків наукових розвідок.

Пріоритетним *напрямом подальшого наукового дослідження* є, використовуючи концептуальну модель науки державного управління, проведення прогностичного аналізу можливостей розвитку державного регулювання психологічного захисту населення в Україні.

Список використаних джерел

1. Кодекс цивільного захисту України // Голос України. – 2012. – № 220 (5470).
2. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. Т.1: Теорія державного управління / наук.-ред. колегія: В.М. Князєв (співголова), І.В. Розпутенко (співголова) та ін. – 2011. – 748 с.
3. Редакційна колегія енциклопедичних видань Національної академії державного управління при Президенті України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/slov_01.pdf.
4. Курс лекцій соціолога Віктора Вахштайна об основних проблемах епистемології и критике исследовательского разума [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://postnauka.ru/courses/51323>.
5. Дзюндзюк В.Б. Предметна сфера науки державного управління

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:reFTW3foljAJ:irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/apdy_2011_1_3.pdf+%&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua.

6. Предметна область. Матеріали Вікіпедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C.

УДК 614.8

*Юрченко В.О., к.т.н., доцент,
Соколовський І.П.*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ШТАТНИХ ПІДРОЗДІЛІВ (ПОСАДОВИХ ОСІБ) З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Стаття висвітлює проблеми організації занять з підвищення кваліфікації посадових осіб з питань цивільного захисту та надає пропозиції щодо їх вирішення.

Ключові слова: посадові особи з питань цивільного захисту, дистанційна форма навчання, ділова гра, угода.

Метою підвищення кваліфікації працівників є вдосконалення професійної підготовки особи шляхом поглиблення і розширення її професійних знань, умінь і навичок, набуття особою досвіду виконання додаткових завдань та в межах посадових обов'язків [5].

Відповідно до ст.20, п.2. Кодексу цивільного захисту України [1] організація заходів цивільного захисту суб'єкта господарювання здійснюється підрозділами (посадовими особами) з питань цивільного захисту, які створюються (призначаються) керівниками зазначених суб'єктів господарювання.

Порядок здійснення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, перелік осіб, які його проходять, та план комплектування з навчання зазначених осіб, відповідно до ст.91, п.6 Кодексу цивільного захисту України [1], затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту (далі –Інститут), як галузевий вищий заклад післядипломної освіти, здійснює підвищення кваліфікації у відповідності до Ліцензії МОН (Серія АЕ № 636109), яка передбачає підвищення кваліфікації керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, начальницького складу органів і підрозділів служби цивільного захисту та керівного складу і фахівців сил цивільного захисту у галузі знань 1702 „Цивільна безпека”.

В той же час, протягом 2014/2015 навчального року, в Інституті підвищили кваліфікацію тільки 0,02% посадових осіб з питань цивільного захисту суб'єктів господарювання від всієї кількості суб'єктів господарювання в державі, що є прямим невиконанням вимог ст. 19, п.21 та ст. 20, п. 8 [1] керівниками суб'єктів